

“Wonders of Bulgaria” – another step of the Belogradchik rocks at UNESCO

„Чудесата на България“ – още една стъпка на Белоградчишките скали към ЮНЕСКО

Dimitar Sinnyovskiy
Димитър Синьовски

Минно-геоложки университет „Св. Иван Рилски“, 1700 София; E-mail: sinsky@mgu.bg

Ключови думи: Белоградчишки скали, Геопарк на ЮНЕСКО.

„Всяка страна в света е известна с някакъв природен символ: Америка с Големия каньон, Норвегия с фиордите, Швейцария с Алпите. България е един естествен геоложки музей, в който има скали от цялата история на Земята. Сложният геоложки строеж и контрастният релеф предопределят образуването на природни феномени с естетическа, научна и образователна стойност, запечатали важни събития от геоложкото минало (Синьовски, 2009)“. С тези думи започва поканата на Инициативния комитет за Белоградчишките скали към обществени организации и публични личности за подкрепа в националната кампания на в-к Стандарт „Чудесата на България“. По естетическо въздействие и популярност Белоградчишките скали нямат равни на себе си сред природните феномени на България, и заслужават да влязат в Световната мрежа от геопаркове на ЮНЕСКО. Ако не се положат необходимите усилия за номинирането им за Геопарк на ЮНЕСКО, обаче, тяхното място може да остане празно още дълго време. През последните години община Белоградчик предприе някои действия, според възможностите си, за популяризирането им в национален и международен мащаб. Първият опит бе през 2009 г., когато Белоградчишките скали бяха номинирани за едно от Седемте нови природни чудеса на света. Тогава те попаднаха във фокуса на всички медии, а българите гласуваха масово за своя природен символ. Независимо че регистрираните близо 7 000 000 гласа стигнаха само за 29-то място в света, участието в тази кампания донесе голяма популярност и притокът от посетители нарастна многократно. През 2012 г. скалите станаха достойни на световната геоконсервационна общност чрез авторитетното списание “Geoheritage” на Европейската асоциация за опазване на геоложкото наследство ProGEO (Tronkov, Sinnyovskiy, 2012). Тази година ще се запомни и с кампанията на в-к Стандарт „Чудесата на България“, която бе спечелена по категоричен начин от Белоградчишките

скали. Това обаче не стана никак лесно. В предишната кампания всички българи гласуваха за един обект, а сега ставаше въпрос за национални символи на материалното наследство, сред които бяха номинирани предимно обекти на историческото и културно наследство. Така Белоградчишките скали попаднаха в компанията на Царевец, Долината на тракийските царе, Перперикон, Баба Вида, Рилския манастир и много други, всеки от които би могъл да бъде историческа или културна емблема на България. В тази кампания Белоградчишките скали се изправиха и срещу мощната пропагандна машина на българските археолози, които всяка година поднасят на смаяните ни сънародници сензационни открития. Без да подлагаме на съмнение стойността на тези открития, все пак това са преходни човешки творения, които подлежат на неизбежна деградация в рамките на стотици или хиляди години, докато природният феномен „Белоградчишки скали“ съществува на това място от 30 милиона години и ще продължи да съществува поне още толкова. От тази гледна точка задачата на нашата геоложка общественост бе да покаже на българското общество какъв огромен късмет е присъствието на този феномен на нашата територия и да го убеди в необходимостта от неговото опазване за бъдещите поколения, така както през 1885 г. той е защитен от младия белоградчишки гарнизон срещу многохилядната сръбска армия. За тази цел бе организиран Инициативен комитет за Белоградчишките скали начело с кмета на гр. Белоградчик, който си постави за цел да популяризира единствения обект на природното наследство, допуснат до участие в кампанията. Тази кампания, както и кампанията на БНТ за българските символи преди 2 години показа, че независимо от непрекъснатото медийно облъчване със сензационни археологически открития, нашите сънародници разсъждават трезво и трудно се поддават на емоционални отклонения. Още при експертното гла-

суване, което трябваше да определи предварителния списък от 30 обекта на материалното наследство, Белоградчишките скали заеха първото място и националното гласуване бе открито официално на 5 юли в гр. Белоградчик лично от вицепремиера Симеон Дянков. Високото държавно присъствие показва колко важна е тази кампания за правителството и възможността печелившите обекти да попаднат във фокуса на обществените приоритети. За съжаление на откриването изобщо не стана дума за геоложкия феномен „Белоградчишки скали“, а разговорите отново се завъртяха около църкви, манастири и древни „магистрали“ (via militaris), в сянката на които присъстващите забравиха защо експертното гласуване ги е докарало именно тук – в Белоградчик. Всенародното гласуване трябваше да приключи на 3 октомври, поради което новосъздаденият Инициативен комитет веднага разпрати покани за подкрепа към обществени организации и публични личности. Официално тя бе подкрепена от Минно-геоложкия университет „Св. Иван Рилски“, Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Геологическия институт на БАН „Страшимир Димитров“, Националният музей „Земята и хората“, Българското геологическо дружество, Антарктическият институт, МОСВ, Националната служба за защита на природата, МИЕТ, МРРБ, ФК „Левски“ София и др.

От самото начало кампанията показва категоричното превъзходство на Белоградчишките скали като национален символ на България и гласуването замря до края на месец август без никакви признаци за промяна. Без да подозираме драматичния финал на кампанията си казахме, че Белоградчишките скали едва ли се нуждаят от нашата помощ, за да спечелят националния вот. Тогава сайтът „Чудесата на България“ обяви ново гласуване, този път за първите 10 обекта. Сега скалите останаха назад и се оказа, че всичко започва наново. Пасивната подкрепа на обществените организации вече бе неефективна и Инициативният комитет трябваше да промени тактиката. Наложих се да бъдат разпратени покани „до всички“ по ведомствени мейли, както и да бъде открита кампания във Фейсбук. Качени бяха директни линкове за гласуване на сайтовете на подкрепящите организации. Това даде резултат и за два-три дни

разликата бе стопена. Предимството от 1–2% обаче бе твърде несигурно, а по медиите се появиха съобщения за мобилизиране на масов вот за други обекти чрез гласуване на открито. Тогава потърсихме най-мощната откъм избиратели подкрепяща организация – ФК „Левски“, на чийто сайт бе качен директен линк за гласуване и само за два дни интригата приключи, като Белоградчишките скали спечелиха с 12% разлика!

Така на 3 октомври 2012 г. на грандиозен концерт по случай приключването на кампанията „Чудесата на България“ в НДК, кметът на гр. Белоградчик г-н Борис Николов получи приза от главния редактор на в-к Стандарт г-жа Бозукова. По този начин за пръв път в нашата история, чрез национален референдум бе определен символът на българското материално наследство – Белоградчишките скали. Най-важното следствие от кампанията обаче не е първото място, колкото и необходимо да е то за самочувствието на геоложката ни общност, а зелената улица дадена от МОСВ за създаване на природен парк „Белоградчишки скали“. Това е необходимото условие за създаването на едноименен геопарк със същата територия, който веднага да бъде номиниран в Европейската мрежа от геопаркове, която действа на територията на Европа от името на Световната мрежа от геопаркове на ЮНЕСКО. Така българските геоложки забележителности могат да получат логото на ЮНЕСКО в рамките на не повече от година след номинирането им, а територията на България да се превърне в обект на най-просперирация отрасъл на устойчивия туризъм – геотуризма.

Благодарности: Кампанията по номинирането на Белоградчишките скали за „Чудесата на България“ е част от реализирането на Проект 02/72 на фонд „Научни изследвания“.

Литература

- Синьовски, Д. 2009 (ред.). *Геоложки феномени на България*. <http://mgu.bg/geosites/home.html>.
Tronkov, D., D. Sinnyovsky. *Belogradchik rocks, Bulgaria: Geological setting, Genesis and Geoconservation Value. – Geoheritage, 4, 3, 153–164.*